

ใบความรู้เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญ หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การอ่านจับใจความสำคัญ

ความหมายของการอ่านจับใจความสำคัญ

การอ่านจับใจความสำคัญ คือ การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ทำหน้าที่คลุมใจความของข้อความอื่น ๆ ในตอนนั้น ๆ หรือย่อหน้านั้น ๆ ส่วนมากจะมีเพียงประเด็นเดียว มีลักษณะเป็นประโยค และส่วนมากจะปรากฏอยู่ต้นข้อความ

การพิจารณาใจความสำคัญ

ใจความสำคัญจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งของข้อความดังต่อไปนี้

๑. ใจความสำคัญที่ปรากฏอยู่ในแต่ละย่อหน้า ดังนี้

๑.๑ ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นของย่อหน้าและมีรายละเอียดวางอยู่ในตำแหน่งถัดไป

๑.๒ ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งท้ายของย่อหน้า

๑.๓ ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งต้นและท้ายย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตรงกลาง

๑.๔ ใจความสำคัญอยู่ในตำแหน่งกลางย่อหน้า มีรายละเอียดอยู่ตอนต้นกับตอนท้าย

๒. อ่านจับใจความสำคัญที่ปรากฏรวมอยู่ในหลาย ๆ ย่อหน้า การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญแบบนี้ มีหลักสำคัญของการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๒.๑ อ่านอย่างคร่าว ๆ พอเข้าใจ

๒.๒ อ่านให้ละเอียด

๒.๓ อ่านแล้วถามตัวเองว่า เรื่องนี้มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม

อนึ่ง การตั้งคำถามไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทั้งหมด อาจจะต้องเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของงานเขียน เช่น เรื่องอะไร ใครเป็นผู้เขียน ใจความสำคัญว่าอย่างไร

๓. รวบรวมคำตอบจากข้อ ๒.๓ มาเรียบเรียงให้สละสลวย เหมาะสมตามลำดับความสำคัญของเนื้อความ

หลักการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

๑. อ่านจากบนลงล่างแทนการอ่านจากซ้ายไปขวาทีละตัว และอย่าอ่านทุกตัวอักษร เพราะจะทำให้อ่านช้า

๒. ฟึกกวาดสายตา เพื่อให้อ่านได้ที่ละประโยค ๆ ซึ่งจะช่วยให้อ่านได้รวดเร็ว

๓. พยายามเก็บความของแต่ละตอน เมื่ออ่านจบตอนหนึ่งแล้ว โดยรู้จักแยกใจความสำคัญและใจความที่นำมาประกอบในแต่ละข้อความออกจากกันให้ได้

๔. ขณะที่อ่านต้องนึกไว้เสมอว่าเรื่องที่กำลังอ่านอยู่นั้นเป็นเรื่องอะไร มีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร เมื่ออ่านจบแล้วจะได้ตอบปัญหาที่ตั้งไว้ได้

๕. พยายามให้ความสนใจในสิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียว เมื่อต้องการจะอ่านเพื่อตอบปัญหาหรือจับใจความก็ไม่ควรพะวงอยู่กับเรื่องหลักภาษาหรือเรื่องราวอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในความต้องการ

๖. อย่าอ่านช้าเพราะจะทำให้เสียเวลา ในบางครั้งเราอาจจะได้ทราบความหมายจากประโยคถัดไปได้

๗. ฟึกอ่านอย่างสม่ำเสมอ อ่านหนังสือหลาย ๆ ประเภท เพื่อให้เกิดความชำนาญ

ใบงานเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดีที่อ่านเรื่อง เพลงนี้มีประวัติ
หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านสารคดีเรื่อง เพลงนี้มีประวัติ ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วิวิธภาษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๙๑ - ๙๖ จากนั้นบอกใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องให้
ถูกต้อง

๑. ใจความสำคัญ คือ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒. รายละเอียดของเรื่อง คือ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

เฉลยใบงานเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดีที่อ่านเรื่อง เพลงนี้มีประวัติ
หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านสารคดีเรื่อง เพลงนี้มีประวัติ ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วิวิธภาษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๕๔ - ๕๕ จากนั้นบอกใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องให้ถูกต้อง

๑. ใจความสำคัญ คือ

เพลงลาวดวงเดือนเป็นเพลงที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม ทรงนิพนธ์ขึ้น สาเหตุที่
ทรงนิพนธ์คือ พระองค์ทรงผิดหวังกับความรักที่ผู้ใหญ่อุปถัมภ์ทั้งสองฝ่ายตัดทอนจึงทรงนิพนธ์เพลงนี้ เพื่อสะท้อนความ
รัก ความคิดถึง รวมทั้งความทุกข์ระทมที่เกิดจากความผิดหวัง ต่อมาเพลงนี้จึงได้รับความนิยมมาจนปัจจุบันนี้
(ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคุณครู)

๒. รายละเอียดของเรื่อง คือ

- พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม มีพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าเพ็ญพัฒนพงศ์
- สาเหตุที่ทำให้ทรงนิพนธ์เพลงลาวดวงเดือน คือ เมื่อพระองค์มีพระชันษา ๒๑ ปี ได้พบรักกับเจ้าชมชื่น
ธิดาของเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์กับเจ้าคำย่น ทรงขอให้พระยานริศรานุภพเป็นเจ้าแม่ผู้ขอเจ้าชมชื่น แต่ทรงถูกตัด
ทอนจากทุกฝ่าย ทำให้ความรักครั้งแรกของพระองค์จึงต้องยุติลงด้วยความผิดหวัง

- เพลงนี้ได้รับความนิยมตั้งแต่แรก จึงมีผู้นำไปขับร้องในระยะหลังไม่ทราบประวัติและที่มาของเพลง
เห็นว่าเนื้อเพลงขึ้นต้นด้วยความว่า “ดวงเดือนเอย” จึงได้เรียกชื่อว่า “ลาวดวงเดือน”

ฯลฯ

(ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคุณครู)

ใบงานเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดีที่อ่าน
เรื่อง เมื่อเด็กสาวอเมริกันกลายเป็นแม่ของเด็กเนปาล ๕๓ คน
หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านสารคดีเรื่อง เมื่อเด็กสาวอเมริกันกลายเป็นแม่ของเด็กเนปาล ๕๓ คน
จากนั้นบอกใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องให้ถูกต้อง

เมื่อเด็กสาวอเมริกันกลายเป็นแม่ของเด็กเนปาล ๕๓ คน

ในปี ๒๐๐๕ Maggie Doyne วัย ๑๙ ปีเพิ่งเรียนจบจากไฮสคูลในนิวเจอร์ซีย์ เธอตัดสินใจพักการเรียนไว้ชั่วคราวเพื่อเดินทางแบบแบ็คแพ็คเกอร์มาทำงานด้านจิตอาสาที่ประเทศอินเดีย

ณ ที่นั่น เธอได้รู้จักกับเด็กหญิงวัย ๑๓ ปีซึ่งเป็นผู้ลี้ภัยสงครามกลางเมืองในเนปาล เมื่อสงครามสิ้นสุดลง เด็กหญิงคนนั้นจึงชวนแม็กก็ไปดูหมู่บ้าน Surkhet ที่อยู่ห่างจากกรุงมาณฑุไปทางทิศตะวันตก ๖๐๐ กิโลเมตร

เมื่อมาถึงหมู่บ้าน ระหว่างที่แม็กก็เดินผ่านแม่น้ำอันแห้งเหือดในเทือกเขาหิมาลัย ภาพที่เธอได้เห็นคือ เด็กนับร้อยคนกำลังนั่งกะทะหุงข้าว เด็กเหล่านี้กะทะหุงข้าวทั้งวันเพื่อแบกมันขึ้นหลังแล้วนำไปขายแลกกับเงิน ๑๐๐ รูปี หรือ ๔๕ บาท แม็กก็อดสะทอนใจไม่ได้ว่าทำไมชีวิตคนเราจึงต่างกันได้ถึงเพียงนี้ เธอเองมาจากประเทศที่ร่ำรวยมีกินมีใช้จนเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลมาได้ ขณะที่เด็ก ๆ เหล่านี้ต้องใช้แรงงานอย่างหนักเพียงเพื่อให้มีอาหารประทังชีวิต

เธอได้พบกับเด็กหญิงตัวน้อยวัย ๕ ขวบนาม “ฮิมา” (Hima) ที่ยิ้ม ยกมือไหว้และทักทายเธอว่า “นมัสเต ดีดี” ซึ่งแปลว่า “สวัสดีค่ะ พี่สาว”

ในวินาทีนั้นแม็กก็บอกตัวเองว่า ถ้าเธอไม่ลงมือทำอะไรสักอย่าง ภาพนี้คงติดตาเธอไปชั่วชีวิต แม็กก็จึงตัดสินใจอุปการะฮิมา พาเธอไปสมัครเรียน ชื่อชุดนักเรียนให้เธอ และซื้ออุปกรณ์เครื่องเขียนให้เธอ

จากนั้นแม็กก็รับอุปการะเด็กคนอื่นแล้วคนเล่า บางคนมีบ้านอยู่ในสลัม บางคนไม่มีบ้านจึงต้องมาอาศัยอยู่กับแม็กก็ จาก ๑ เป็น ๕ จาก ๕ เป็น ๑๐ จาก ๑๐ เป็น ๒๐ จนห้องพักที่เธอมีคับแคบเกินไป โชคดีที่ละแวกนั้น มีที่ดินผืนหนึ่งกำลังประกาศขายในราคา ๓๕๐,๐๐๐ รูปี หรือราว ๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ

สมัยเรียนไฮสคูล แม็กก็เคยรับจ๊อบเป็นพี่เลี้ยงเด็ก (babysitter) อยู่หลายปีจนมีเงินเก็บ ๕,๐๐๐ ดอลลาร์ เธอจึงโทรศัพท์กลับไปหาพ่อแม่ที่นิวเจอร์ซีย์เพื่อขอให้โอนเงินที่เธอเก็บไว้มาให้เธอนำไปซื้อที่ดินผืนนี้

เมื่อได้ที่ดินมา แม็กก็จึงสร้าง Kopila Valley Children’s Home เพื่อเป็นที่คอยดูแลเด็กด้อยโอกาสให้มีชีวิตที่ดีขึ้น แม็กก็กลายเป็นแม่บุญธรรมของเด็กชาวเนปาลร่วม ๕๓ คน เด็กทุกคนจะได้กินอิ่ม นอนอุ่น ไปโรงเรียนและมีคนดูแลยามป่วยไข้

เมื่อได้พูดคุยกับชาวบ้านในละแวกนั้น แม็กก็ก็ตระหนักว่าสิ่งที่จะสร้างความแตกต่างอย่างยั่งยืนให้แก่คนในพื้นที่นี้คือ โรงเรียนประจำหมู่บ้าน เธอจึงเริ่มระดมทุนอีกครั้งจากคนในพื้นที่และคนที่รับทราบเรื่องราวของเธอ ในอเมริกาจนสามารถเปิดโรงเรียน Kopila Valley School ซึ่งรองรับเด็กได้ ๒๑๐ คนในปี ๒๐๑๐ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เป็นคนแรกของตระกูลที่อ่านออกเขียนได้ แถมเมื่อมีการสอบระดับประเทศในปี ๒๐๑๒ เด็กชั้น ม.๒ ทุกคนในโรงเรียนนี้สอบติดอันดับที่ท็อปเท็นของประเทศอีกด้วย

แม็กก็เชื่อว่า ความรักความเอื้ออาทรไม่ควรมีเชื้อชาติ ศาสนา หรือสีผิวมาแบ่งกัน เราทุกคนคือ “ครอบครัวมนุษย์” (human family) ถ้าบังเอิญเราโชคดีได้เกิดในประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ได้เรียนหนังสือ ได้มีโอกาสที่ดีกว่าคนอื่น เราก็ควรจะแบ่งปันโอกาสนั้นให้แก่คนที่ไม่ได้โชคดีเท่ากับเรา

แม็กก็ก่อตั้งมูลนิธิ BlinkNow ขึ้นด้วยความเชื่อที่ว่า เพียงเราลงมือ เราก็อาจสร้างความแตกต่างให้แก่คนบางคนได้ในพริบตา เหมือนกับที่เธอเปลี่ยนทิศทางชีวิตของเด็กหญิงฮิมาเมื่อ ๑๓ ปีที่แล้ว

แม็กก็เล่าให้ฟังว่า ตอนที่เธอตัดสินใจช่วยฮิมานั้น เธอเคยตั้งปณิธานเอาไว้ว่า วันหนึ่งข้างหน้าเมื่อเธอเดินผ่านแม่น้ำอันเหือดแห้งสายนั้น เธอจะไม่เห็นเด็กมานั่งกะทะหิวนอีกต่อไป

วันนี้ปณิธานของเธอเป็นจริงแล้ว ริมแม่น้ำสายเก่าไม่มีเด็กมานั่งกะทะหิวนอีกต่อไป เพราะส่วนใหญ่กลายเป็นนักเรียนของโรงเรียนเธอเรียบร้อยแล้ว

แค่ลงมือ เราก็สร้างความแตกต่างให้แก่คนได้อย่างมากมายจริง ๆ

(ออล แม็กกาซีน : อานนทวงศ์ มฤคพิทักษ์)

๑. ใจความสำคัญจากสารคดีเรื่อง เมื่อเด็กสาวอเมริกันกลายเป็นแม่ของเด็กเนपाल ๕๓ คน คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. รายละเอียดของเรื่อง คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จงตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เพราะเหตุใดแม็กก็จึงรับอุปการะเด็กชาวเนปาลร่วม ๕๓ คน

ตอบ

.....

๒. แม็กก็พัฒนาเด็กชาวเนปาลในพื้นที่ที่อาศัยอยู่อย่างไรบ้าง

ตอบ

.....

.....

๓. “แม็กก็เล่าให้ฟังว่า ตอนที่เธอตัดสินใจช่วยฮิมานั้น เธอเคยตั้งปณิธานเอาไว้ว่า วันหนึ่งข้างหน้าเมื่อเธอเดินผ่านแม่น้ำอันเหือดแห้งสายนั้น เธอจะไม่เห็นเด็กมานั่งกะเทาะหินอีกต่อไป”

ข้อความข้างต้น หมายถึงอะไร

ตอบ

.....

.....

๔. คำว่า “เราทุกคนคือ “ครอบครัวมนุษย์” (human family)” ในความคิดของนักเรียน หมายถึงอะไร

ตอบ

.....

.....

๕. คุณธรรมที่นักเรียนได้จากการอ่านสารคดีเรื่องนี้มีอะไรบ้าง นักเรียนจะนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงอย่างไร

ตอบ

.....

.....

เฉลยใบงานเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากสารคดีที่อ่าน
เรื่อง เมื่อเด็กสาวอเมริกันกลายเป็นแม่ของเด็กเนपाल ๕๓ คน
หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ๓๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑. ใจความสำคัญจากสารคดีเรื่อง เมื่อเด็กสาวอเมริกันกลายเป็นแม่ของเด็กเนपाल ๕๓ คน คือ

แม็กก็ได้อ่านแบบแบ็คแพ็คเกอร์มาทำงานด้านจิตอาสา ได้พบเด็กชาวเนपालหลายคนตกทุกข์ได้ยาก แม็กก็จึงช่วยเหลือเด็กเหล่านั้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยรับอุปการะเป็นแม่บุญธรรมร่วม ๕๓ คน ตลอดจนสร้างโรงเรียนประจำหมู่บ้าน Kopila Valley School ก่อตั้งมูลนิธิ BlinkNow เพื่อช่วยเหลือมนุษย์ให้มีชีวิตที่ดีขึ้น
(ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู)

๒. รายละเอียดของเรื่อง คือ

- แม็กก็เดินทางผ่านแม่น้ำในเทือกเขาหิมาลัย พบเด็กนับร้อยคนกำลังนั่งกะเทาะหินทั้งวัน เพื่อแบกหินที่กะเทาะแล้วทั้งหมดขึ้นหลังแล้วนำไปขายแลกกับเงิน ๑๐๐ รูปี หรือ ๔๕ บาท แม็กก็จึงสงสารและคิดต่อไปว่าทำไมชีวิตคนเราจึงต่างกันเพียงนี้ เด็ก ๆ เหล่านี้ต้องใช้แรงงานอย่างหนักเพื่อจะได้มีอาหารประทังชีวิต

- แม็กก็สร้าง Kopila Valley Children's Home เพื่อเป็นสถานที่ดูแลเด็กด้อยโอกาสให้มีชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้เด็กทุกคนอยู่ดีมีสุข ได้รับการศึกษา และมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

- แม็กก็แสดงความคิดเห็นว่า มนุษย์ทุกคนในโลกควรมีความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นเพื่อนแท้ร่วมโลกใบเดียวกัน หากเราได้เกิดในประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีโอกาสดีกว่าคนอื่น เราควรแบ่งปันโอกาสนั้นให้แก่คนที่ไม่ได้โชคดีเท่ากับเรา ฯลฯ

(ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู)

จงตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เพราะเหตุใดแม็กก็จึงรับอุปการะเด็กชาวเนपालร่วม ๕๓ คน

ตอบ เพราะแม็กก็สงสารและอยากช่วยเหลือเด็กชาวเนपालที่มีความเป็นอยู่ลำบาก มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

๒. แม็กก็พัฒนาเด็กชาวเนपालในพื้นที่ที่อาศัยอยู่อย่างไรบ้าง

ตอบ สร้าง Kopila Valley Children's Home เพื่อดูแลเด็กด้อยโอกาสให้มีชีวิตที่ดีขึ้น

สร้างโรงเรียนประจำหมู่บ้าน Kopila Valley School เพื่อให้เด็กชาวเนपालมีการศึกษา อ่านออกเขียนได้ ก่อตั้งมูลนิธิ BlinkNow เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเนपालให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๓. “แม็กก็เล่าให้ฟังว่า ตอนที่เธอตัดสินใจช่วยฮิมานั้น เธอเคยตั้งปณิธานเอาไว้ว่า วันหนึ่งข้างหน้าเมื่อเธอเดินผ่านแม่น้ำอันเหือดแห้งสายนั้น เธอจะไม่เห็นเด็กมานั่งกะเทาะหินอีกต่อไป”

ข้อความข้างต้น หมายถึงอะไร

ตอบ เธอจะพัฒนาเด็กชาวเนपालให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่อยากจนแร้นแค้นต่อไปอีก

๔. คำว่า “เราทุกคนคือ “ครอบครัวมนุษย์” (human family)” ในความคิดของนักเรียน หมายถึงอะไร

ตอบ เราทุกคนเป็นเพื่อนแท้ในโลกใบเดียวกันดังนั้นเราจึงควรช่วยเหลือและแบ่งปันโอกาสให้ทุกคนมีชีวิตที่ดีขึ้น

(อยู่ในดุลยพินิจของครู)

๕. คุณธรรมที่นักเรียนได้จากการอ่านสารคดีเรื่องนี้มีอะไรบ้าง นักเรียนจะนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงอย่างไร

ตอบ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน จะนำไปปรับใช้โดยการรู้จักเสียสละ มีน้ำใจแก่เพื่อน ๆ ทุกคนทุกชนชั้น จิตอาสา จะนำไปปรับใช้โดยการรู้จักอาสาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยาก

(อยู่ในดุลยพินิจของครู)

แบบประเมินการพูดนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง ให้ครูประเมินการพูดนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
๑	เนื้อหาที่นำเสนอชัดเจนและละเอียด				
๒	เนื้อหาที่นำเสนอถูกต้อง				
๓	ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย				
๔	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ				
๕	วิธีการนำเสนอผลงาน				
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ ๔ คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ ๓ คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ ๒ คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๔ - ๑๗	ดี
๑๐ - ๑๓	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ปรับปรุง

เฉลยใบงานเรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็นเรื่อง ที่เรียกว่าก้าวหน้า
หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง อ่านบทความเรื่อง ที่เรียกว่าก้าวหน้า แล้วสังเกตการเขียนแสดงความคิดเห็นของตัวละครทั้ง ๓ ตัว จากนั้นเขียนแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านในข้อ ๔ ในหัวข้อที่ว่า “ที่เรียกว่าก้าวหน้า คืออย่างไร”

ที่เรียกว่าก้าวหน้า คืออย่างไร

๑. ลักษณะ

“สำหรับฉัน ความก้าวหน้าคือความมีชื่อเสียง เกียรติยศปรากฏเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คนเราถ้าเกิดมาเป็นเพียงคนเล็กๆ คนหนึ่งที่ไม่มีความรู้ใคร กล่าวขวัญถึงอย่างยกย่องแล้ว ก็นับว่าเสียชาติเกิด”

๒. วิเคราะห์

“ความก้าวหน้าของฉันอยู่ที่เงิน ฉันไม่เห็นแคร์ว่าจะมีชื่อเสียงหรือเปล่า มีใครรู้จักหรือไม่ ขอให้ฉันได้ทำงานในหน้าที่ดีๆ และมีหวังจะได้เงินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ก็พอแล้ว เพราะเงินคือหลักฐานที่มั่นคงสำหรับประกันชีวิตในอนาคต ถ้าเงินไม่เพียงพอเราจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร”

๓. ผู้เขียน

“ข้าพเจ้าคิดว่าความก้าวหน้าอยู่ที่การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อให้ตนเองเป็นคนทันสมัยและทันโลกอยู่เสมอ และเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นอีกด้วย ชื่อเสียงและความสรรเสริญ เยินยอ ข้าพเจ้าไม่ปรารถนา

แต่ต้องการทำงาน เพื่ออุดมคติมากกว่าเพื่อเงิน แม้เงินจะน้อย แต่ถ้ามีโอกาสก้าวหน้าทางความรู้ ข้าพเจ้าก็พอใจแล้ว”

๔. ผู้อ่าน

“ความก้าวหน้าของข้าพเจ้า คือ การได้ทำงานที่ตนรัก มีโอกาสแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เป็นคนทันสมัยและทันโลก ความก้าวหน้าของข้าพเจ้าจึงอยู่ที่ความสุขและความภูมิใจที่ได้เป็นครูถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ลูกศิษย์จำนวนมาก ได้ศึกษาเพิ่มเติมความรู้ในระดับที่สูงขึ้นและมีผลงานเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวงการอาชีพของตน”

(อยู่ในดุลยพินิจของคุณ)

แบบทดสอบเรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

โทรศัพท์มือถือจัดเป็นปัจจัยที่ห้าในยุคปัจจุบัน

๑. จากคำกล่าว นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุใด (คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ให้เขียนเป็นข้อ ข้อละ ๑ คะแนน)

๑.๑ เห็นด้วย เพราะ

.....

.....

.....

๑.๒ ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....

.....

.....

๒. ปัญหาและอุปสรรคการใช้โทรศัพท์มือถือในปัจจุบันมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

๓. ให้นักเรียนเสนอแนวคิดแก้ปัญหาในข้อ ๒ อย่างน้อย ๒ วิธี

.....

.....

.....

เฉลยแบบทดสอบเรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง นักเรียนดูภาพ อ่านข้อความแล้วเขียนตอบ

โทรศัพท์มือถือจัดเป็นปัจจัยที่ห้าในยุคปัจจุบัน

๑. จากคำกล่าว นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุใด (คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ให้เขียนเป็นข้อๆ ข้อละ ๑ คะแนน)

ตอบ เห็นด้วย เพราะ

๑. นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเรื่องต่างๆจากอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลาที่ครูมอบหมายงาน
๒. ครูใช้ติดต่อกับนักเรียนเรื่องการติดตามงาน มอบหมายงาน การส่งงาน
๓. โทรศัพท์มีแอปพลิเคชันบางอย่างที่สืบค้นข้อมูลได้เฉพาะเช่น พจนานุกรม การแปลศัพท์
๔. ครูใช้เกมเป็นสื่อการสอนทบทวนเนื้อหาบทเรียน

ไม่เห็นด้วย เพราะ

๑. เป็นอุปกรณ์ที่ทำให้เด็กนักเรียนไม่สนใจการเรียนการสอน
 ๒. ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง
 ๓. ทำลายสุขภาพ
 ๔. สายตา กล้ามเนื้อ กระดูก เสื่อมโทรม
 ๕. สิ้นเปลืองทั้งค่าเครื่องและค่าโทรศัพท์
 ๖. มีผลกระทบทำให้เด็กสมาธิสั้น ก้าวร้าว
- ฯลฯ

๒. ปัญหาและอุปสรรคการใช้โทรศัพท์มือถือในปัจจุบันมีอะไรบ้าง

๒.๑ ขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอันตรายจากการใช้

๒.๒ ใช้เทคโนโลยีไม่คุ้มค่า

๒.๓ กฎหมายควบคุมไม่ถึง

๒.๔ บทลงโทษยังไม่แรงพอให้เด็ดขาด

๒.๕ ผู้ใช้ขาดคุณธรรม

ฯลฯ

๓. ให้นักเรียนเสนอแนวคิดแก้ปัญหาในข้อ ๒ อย่างน้อย ๒ วิธี

๓.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ระดมความคิดออกกฎหมายคุ้มครอง

๓.๒ ผู้ใช้ศึกษาหาความรู้ที่ดีก่อนใช้

๓.๓ มีหน่วยงานดูแลการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะ

ฯลฯ

ใบความรู้เรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การเขียนแสดงความคิดเห็น

การเขียนแสดงความคิดเห็น คือ งานเขียนที่ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
เรื่องที่น่าสนใจมาเป็นโครงเป็นร่างที่เป็นที่สนใจของสังคม เป็นเรื่องทันสมัย หรือเป็นเรื่องใดก็ได้ไม่มีข้อจำกัด
เช่น เรื่องเกี่ยวกับการศึกษา การทำมาหากิน ความประพฤติของคนในสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แต่ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องมีความรู้และเข้าใจเรื่องที่จะแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี เพื่อที่จะแสดงความคิดเห็น
ได้อย่างลึกซึ้ง

ลักษณะการเขียนแสดงความคิดเห็นที่ดี ผู้เขียนควรเขียนแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของข้อมูล
ที่เป็นข้อเท็จจริง มีเหตุผลประกอบและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ งานเขียนแสดงความคิดเห็นมักพบในบทความ
ตามสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร เป็นต้น

การใช้ภาษาในการเขียนแสดงความคิดเห็น ผู้เขียนควรใช้ภาษาอย่างสละสลวย กระชับ ชัดเจน
มีการใช้สำนวนโวหารอย่างเหมาะสมกับเรื่อง นอกจากนั้นยังต้องใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายได้ตรงตามอารมณ์
และความรู้สึกของผู้เขียน ทั้งนี้ควรหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่แสดงอารมณ์รุนแรง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง
ภายหลัง

โครงร่างบทพูดแสดงความคิดเห็น หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

โครงร่างบทพูดแสดงความคิดเห็น

หัวข้อเรื่อง

เนื้อหาหรือข้อมูลที่นำมาพูดแสดงความคิดเห็น

.....
.....
.....
.....
.....

การแสดงความคิดเห็นจากเนื้อหาหรือข้อมูลที่นำเสนอ

- การแสดงความคิดเห็นพร้อมเหตุผลประกอบข้อที่ ๑

.....
.....
.....

- การแสดงความคิดเห็นพร้อมเหตุผลประกอบข้อที่ ๒

.....
.....
.....

- การแสดงความคิดเห็นพร้อมเหตุผลประกอบข้อที่ ๓

.....
.....
.....

ข้อสรุป

.....
.....
.....

เกณฑ์ประเมินการพูดแสดงความคิดเห็น

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ /ระดับคะแนน			
	ดีมาก (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)
๑. การตั้งชื่อเรื่อง	ตั้งชื่อเรื่องได้น่าสนใจ และสอดคล้องกับ เนื้อหา/ข้อมูลที่น่าเสนอ	ตั้งชื่อเรื่องได้ค่อนข้าง น่าสนใจและ สอดคล้องกับเนื้อหา/ ข้อมูลที่น่าเสนอ	ตั้งชื่อเรื่องได้น่าสนใจ และสอดคล้องกับ เนื้อหา/ข้อมูล ที่น่าเสนอพอสมควร	ตั้งชื่อเรื่อง ไม่น่าสนใจ ไม่สอดคล้องกับ เนื้อหา/ข้อมูล ที่น่าเสนอ
๒. โครงสร้าง	มีโครงสร้าง ครบ ๓ ส่วน คือ ที่มา ข้อสนับสนุนและข้อสรุป หรือ ปิดเรื่อง	มีโครงสร้าง ความคิดเห็น ๒ ส่วน คือ ที่มาและ ข้อสนับสนุน	มีโครงสร้าง ความคิดเห็น เพียง ๑ ส่วน	ไม่มีโครงสร้างของ ความคิดเห็น ปรากฏ
๓. กลวิธีการพูด	พูดเสนอความคิดเห็น ที่เป็นกลางและแนวทาง ปฏิบัติที่เป็นทางเลือก มากกว่า ๒ วิธี มีเหตุผลประกอบ และ เป็นไปในทางสร้างสรรค์	พูดเสนอ ความคิดเห็นค่อนข้าง เป็นกลางและ แนวทางปฏิบัติที่เป็น ทางเลือก ๒ วิธี มีเหตุผลประกอบ	พูดเสนอความคิดเห็น เป็นกลางพอสมควร และแนะแนว ทางปฏิบัติที่เป็น ทางเลือก ๑ วิธี มีเหตุผลประกอบ	พูดเสนอ ความคิดเห็น ไม่เป็นกลางและ แนะแนวทาง ปฏิบัติที่เป็น ทางเลือก ๑ วิธี
๔. การใช้ภาษา	ใช้ภาษาสื่อความหมาย ชัดเจน ลำดับความ ไม่วกวน และมีมารยาท ในการพูด	ใช้ภาษาสื่อ ความหมายค่อนข้าง ชัดเจน ลำดับความ ไม่วกวน และมี มารยาทในการพูด	ใช้ภาษาสื่อความหมาย ชัดเจนพอสมควร และ มีมารยาทในการพูด	ใช้ภาษาสื่อความ ไม่ชัดเจน ลำดับความวกวน
๕. การเขียนบท โครงร่างการพูดแสดง ความคิดเห็น	เขียนบทร่างการพูดแสดง ความคิดเห็นชัดเจน มี มารยาทในการเขียน	เขียนบทร่างการพูด แสดงความคิดเห็น ค่อนข้างชัดเจน มีมารยาทใน การเขียน	เขียนบทร่างการพูด แสดงความคิดเห็น ชัดเจนพอสมควรมี มารยาทในการเขียน	ไม่เขียนบทร่าง การพูดแสดง ความคิดเห็น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๗ - ๒๐	ดีมาก
๑๓ - ๑๖	ดี
๑๐ - ๑๒	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ควรปรับปรุง

ใบความรู้เรื่อง ปฏิบัติการพูดแสดงความคิดเห็น หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การพูดแสดงความคิดเห็น

การพูดแสดงความคิดเห็น คือ การพูดแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
จากการอ่าน การฟัง และการดู โดยผู้พูดจะต้องแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์

ข้อควรปฏิบัติในการพูดแสดงความคิดเห็น

- ๑) อ่าน ฟัง หรือดูเรื่องที่เราจะพูดแสดงความคิดเห็นอย่างตั้งใจ
- ๒) ศึกษาเนื้อเรื่องที่พูดให้ละเอียด ชัดเจน และหาข้อมูลเพิ่มเติม
- ๓) ควรแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ
- ๔) ไม่ควรอคติ มีความยุติธรรม และไม่นำอารมณ์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับการพูดแสดงความคิดเห็น
- ๕) การพูดควรใช้คำที่สุภาพ และมีมารยาทในการพูด
- ๖) ควรกำหนดโครงร่างการพูดแสดงความคิดเห็นให้เป็นลำดับขั้นตอน พูดตรงประเด็น และรู้จักเรียงลำดับเรื่องที่พูด เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

ใบงานเรื่อง การวางแผนการพูดอภิปราย หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนวางแผนดำเนินกิจกรรมการพูดอภิปราย

กลุ่มที่

๑) หัวข้ออภิปราย

๒) ให้ความเวลาอภิปรายรวม ชั่วโมง

๓) สถานที่

๔) ผู้ฟัง คือ

๕) ผู้ดำเนินการอภิปราย คือ

๖) ผู้ร่วมอภิปราย คือ

.....
.....
.....

๗) หัวข้อย่อยที่ผู้ร่วมอภิปรายได้รับมอบหมาย คือ

๑.

๒.

๓.

๘) เปิดโอกาสให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถาม ประมาณ นาที

๙) แผนผังที่นั่งอภิปรายบนเวที

๑๐) ผู้ฟังจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง

.....
.....
.....

ใบความรู้เรื่อง การพูดในโอกาสต่าง ๆ : การพูดอภิปราย หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ความหมายของการอภิปราย

การอภิปราย คือ การที่บุคคลคนหนึ่งซึ่งมีความรู้และความสนใจในด้านต่าง ๆ มาร่วมกันพูดเสนอความรู้ความคิดเห็นที่มีสารประโยชน์บนเวที และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามในตอนท้าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนกระทั่งหาข้อยุติ เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาหรือสรุปผลในเรื่องนั้นได้

จุดมุ่งหมายของการอภิปราย

การอภิปรายโดยทั่วไป มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

- ๑) เพื่อให้คนกลุ่มหนึ่งได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนทัศนคติกันอย่างมีเหตุผล
- ๒) เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาที่นำมาอภิปราย
- ๓) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และเหตุผลในเรื่องที่อภิปราย
- ๔) เพื่อหาข้อยุติ ข้อวินิจฉัยในเรื่องนั้น ๆ
- ๕) เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข้อเสนอแนะที่เกิดจากการอภิปรายสู่สาธารณชน

ประเภทของการอภิปราย

การอภิปรายมีรูปแบบดังนี้

๑) การอภิปรายเป็นคณะ ประกอบด้วยผู้คณะอภิปราย ๒ – ๕ คน เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องที่อภิปรายนั้นบนเวที มีผู้ดำเนินการอภิปรายกล่าวทำให้ผู้ร่วมอภิปรายแสดงความรู้และความคิดเห็น ผู้ฟังมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและซักถามในตอนท้าย

๒) การอภิปรายแบบปาฐกถาหมู่ ประกอบด้วยคณะผู้บรรยาย ๒ – ๕ คน มีผู้ดำเนินการอภิปรายผู้ร่วมอภิปรายแต่ละคนพูดเฉพาะส่วนที่ได้รับมอบหมาย บรรยายภาคเป็นวิชาจริงจึงมากกว่าการอภิปรายเป็นคณะ ผู้ฟังมีโอกาสซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง อาจแยกที่บรรยายเป็นพิเศษ เมื่อผู้ดำเนินการอภิปรายเชิญก็ลุกออกมาขึ้นพูด เมื่อพูดเสร็จกลับไปนั่งที่เดิม

๓) การอภิปรายซักถาม เป็นรูปแบบที่ปรับปรุงมาจากการอภิปรายเป็นคณะ ผู้อภิปรายมี ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นวิทยากร ๒ – ๔ คน อีกกลุ่มหนึ่งเป็นตัวแทนผู้ฟัง ๒ – ๔ คน นั่งหันหน้าหากัน มีผู้ดำเนินการอภิปรายอยู่ตรงกลาง เมื่อเป็นการอภิปรายแล้ว เปิดโอกาสให้ตัวแทนผู้ฟัง และผู้ฟังซักถาม วิทยากรเป็นฝ่ายตอบ

๔) การเปิดอภิปรายทั่วไป เป็นการอภิปรายที่ผู้ฟังมีส่วนร่วมอภิปราย อาจเป็นการตั้งกระทู้ถามในเรื่องที่สงสัย กล่าวสนับสนุน กล่าวขัดแย้ง กล่าวประนีประนอม หรือตั้งข้อสังเกตแสดงความคิดเห็นได้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการอภิปรายเสร็จสิ้น

บทบาทผู้ดำเนินการอภิปราย

ผู้นำการอภิปราย มีบทบาทดังนี้

- ๑) ประสานงาน นัดหมายผู้อภิปราย วางแผนล่วงหน้า แจกกำหนดการ จุดประสงค์ โครงเรื่อง เนื้อหา วิธีอภิปราย สถานที่ เวลา และอื่น ๆ
- ๒) กล่าวนำการอภิปราย บอกสาเหตุที่นำเรื่องนี้มาอภิปราย ความหมายขอบเขตของเรื่องใช้เวลาเท่าใด รอบแรกผู้อภิปรายพูดคนละกี่นาที รอบสองกี่นาที ผู้ฟังมีเวลาซักถามกี่นาที ฯลฯ
- ๓) กล่าวแนะนำผู้ร่วมอภิปรายตามลำดับ ชื่อ ตำแหน่ง ความสามารถ แนะนำตนเองเป็นคนสุดท้าย บอกเฉพาะชื่อและนามสกุล

- ๔) กล่าวนำประเด็นที่จะอภิปรายเพื่อให้ผู้ฟังและผู้ร่วมอภิปรายเข้าใจตรงกัน
- ๕) เชิญผู้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ผู้ดำเนินการอภิปรายบันทึกประเด็นสำคัญไว้สรุปและเชื่อมโยงให้ผู้ร่วมอภิปรายคนถัดไปสามารถพูดต่อได้จนครบทุกคน
- ๖) ช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร แก้ปัญหาเฉพาะหน้าตลอดการอภิปราย
- ๗) สรุปท้ายอภิปราย เชิญผู้ฟังซักถามกล่าวสรุป ขอบคุณและปิดอภิปราย

บทบาทผู้ร่วมอภิปราย

- ๑) ศึกษาเรื่องและจุดมุ่งหมายในการอภิปราย
- ๒) ปรีกษาและวางแผนการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมอภิปราย
- ๓) เตรียมค้นคว้าข้อมูล เขียนโครงร่างการพูดล่วงหน้า
- ๔) เตรียมสื่อ โสตทัศนอุปกรณ์ล่วงหน้า
- ๕) ใช้เวลาพูดให้เหมาะสม ตรงประเด็น ภาษาสุภาพ บรรยากาศเป็นมิตร แทรกอารมณ์ขัน
- ๖) ขณะที่ผู้อภิปรายอื่นพูดตั้งใจฟังตลอด เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหา
- ๗) หากจะแสดงความคิดเห็นขัดแย้งผู้อื่น ควรมีวาทีศิลป์ที่สุภาพและมีเหตุผล
- ๘) ตอบคำถามอย่างกระตือรือร้น ได้สาระ

บทบาทผู้ฟัง

- ๑) มีมารยาทในการฟัง ฟังอย่างตั้งใจตลอดการอภิปราย
- ๒) ให้เกียรติผู้อภิปราย ต้องปรบมือเมื่อผู้ดำเนินการอภิปรายแนะนำผู้ร่วมอภิปราย ผู้อภิปรายแต่ละคนพูดจบ และเมื่อการอภิปรายจบสิ้น
- ๓) จดบันทึกสาระความรู้ขณะฟัง แสดงถึงความใฝ่รู้ของผู้ฟัง
- ๔) ขณะฟังคิดตามไปด้วย ไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย ไม่นิ่งหลับ ไม่คุย
- ๕) ให้ความร่วมมือโดยการซักถามหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม

(พูดดีมีอนาคต : พิศวาท น้อยมณี)

ใบงานเรื่อง ประโยคในภาษาไทย หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคสามัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคสามัญที่กำหนดให้ว่าเป็นประโยคสามัญชนิดใด

ข้อ	ประโยค	ชนิดของประโยคสามัญ
๑	แม่ซื้อดอกกุหลาบดอกใหญ่	
๒	น้องชายของฉันวิ่งเล่นที่สวนสาธารณะในหมู่บ้าน	
๓	พี่สาวตั้งใจอ่านหนังสือ	
๔	ผมรักครอบครัวของผมมาก	
๕	เขาฟังเพลงอย่างตั้งใจ	

ประโยคกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคกรรมที่กำหนดให้ว่าเป็นประโยคกรรมชนิดใด

ข้อ	ประโยค	ชนิดของประโยคกรรม
๑	กว่าถั่วจะสุกงานก็ไหม้	
๒	พอฉันทำการบ้านเสร็จพ่อก็กลับถึงบ้านพอดี	
๓	ไม่เธอก็ฉันต้องนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน	
๔	เพราะเธอตั้งใจเรียนเธอจึงประสบความสำเร็จ	
๕	มาสิกับมาลัยชอบทำบุญที่วัด	

ประโยคซ้อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคซ้อนที่กำหนดให้ว่าเป็นประโยคซ้อนชนิดใด

ข้อ	ประโยค	ชนิดของประโยคซ้อน
๑	พ่อคุณ้องร้องเพลง	
๒	เด็กผู้หญิงที่อยู่หลังฉันเป็นดาวโรงเรียน	
๓	เขาพูดซ้ำจนฉันรำคาญ	
๔	นายกรัฐมนตรีพูดว่าเยาวชนไทยต้องมีจิตอาสา	
๕	หล่อนไปทำงานตั้งแต่ฟ้าเพิ่งจะสว่าง ๆ เท่านั้นเอง	

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคที่กำหนดให้ได้ว่าเป็นประโยคชนิดใด

๑. ลมพัดแรงจนโตะล้ม =
๒. เสื้อกันฝนขายดีเพราะเริ่มเข้าฤดูฝน =
๓. นักเรียนหญิงทานกล้วยเตี้ยแต่นักเรียนชายทานข้าวผัด =
๔. เจ้าหน้าที่อนุญาตให้ถ่ายภาพได้ =
๕. น้องสาวไปเชียงใหม่หรือเชียงราย =
๖. นาฬิกาตีบอกเวลา =
๗. โต้งโยนขนมปังให้ปลาในบ่อกิน =
๘. คุณครูตรวจข้อสอบ =
๙. ต้นไม้มีความสำคัญต่อชีวิต =
๑๐. ฝนตกเพราะอากาศร้อน =

เฉลยใบงานเรื่อง ประโยคในภาษาไทย หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคสามัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคสามัญที่กำหนดให้ว่าเป็นประโยคสามัญชนิดใด

ข้อ	ประโยค	ชนิดของประโยคสามัญ
๑	แม่ซื้อดอกกุหลาบดอกใหญ่	ประโยคสามัญกริยาหลักกริยาเดียว
๒	น้องชายของฉันทิ้งเล่นที่สวนสาธารณะในหมู่บ้าน	ประโยคสามัญกริยาหลักประเภทกริยาเรียง
๓	พี่สาวตั้งใจอ่านหนังสือ	ประโยคสามัญกริยาหลักประเภทกริยาเรียง
๔	ผมรักครอบครัวของผมมาก	ประโยคสามัญกริยาหลักกริยาเดียว
๕	เขาฟังเพลงอย่างตั้งใจ	ประโยคสามัญกริยาหลักกริยาเดียว

ประโยครวม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยครวมที่กำหนดให้ว่าเป็นประโยครวมชนิดใด

ข้อ	ประโยค	ชนิดของประโยครวม
๑	กว่าถั่วจะสุกงานก็ไหม้	ประโยครวมที่มีใจความขัดแย้งกัน
๒	พอฉันทำการบ้านเสร็จพ่อก็กลับถึงบ้านพอดี	ประโยครวมที่มีใจความคล้องตามกัน
๓	ไม่เธอก็ฉันต้องนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน	ประโยครวมที่มีใจความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
๔	เพราะเธอตั้งใจเรียนเธอจึงประสบความสำเร็จ	ประโยครวมที่มีใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน
๕	มาสิกับมาลัยชอบทำบุญที่วัด	ประโยครวมที่มีใจความคล้องตามกัน

ประโยคซ้อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคซ้อนที่กำหนดให้ว่าเป็นประโยคซ้อนชนิดใด

ข้อ	ประโยค	ชนิดของประโยคซ้อน
๑	พ่อคุณ้องร้องเพลง	ประโยคซ้อนที่มีนามานุประโยค
๒	เด็กผู้หญิงที่อยู่หลังฉันเป็นดาวโรงเรียน	ประโยคซ้อนที่มีคุณานุประโยค
๓	เขาพูดข้างจันรำคาญ	ประโยคซ้อนที่มีวิเศษณานุประโยค
๔	นายกรัฐมนตรีพูดว่าเยาวชนไทยต้องมีจิตอาสา	ประโยคซ้อนที่มีนามานุประโยค
๕	หล่อนไปทำงานตั้งแต่ฟ้าเพิ่งจะสาง ๆ เท่านั้นเอง	ประโยคซ้อนที่มีวิเศษณานุประโยค

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคที่กำหนดให้ได้ว่าเป็นประโยคชนิดใด

๑. ลมพัดแรงจนโตะล้ม	=	ประโยคซ้อน
๒. เขาเป็นคนดีดังนั้นเธอก็รักเขา	=	ประโยครวม
๓. นักเรียนหญิงทานกล้วยเตี้ยวแต่นักเรียนชายทานข้าวผัด	=	ประโยครวม
๔. เจ้าหน้าที่อนุญาตให้ถ่ายภาพได้	=	ประโยคซ้อน
๕. น้องสาวไปเชียงใหม่หรือเชียงราย	=	ประโยครวม
๖. นาฬิกาตีบอกเวลา	=	ประโยคสามัญ
๗. โต้งโยนขนมปังให้ปลาในบ่อกิน	=	ประโยคซ้อน
๘. คุณครูตรวจข้อสอบ	=	ประโยคสามัญ
๙. ต้นไม้มีความสำคัญต่อชีวิต	=	ประโยคสามัญ
๑๐. ฝนตกเพราะอากาศร้อน	=	ประโยคซ้อน

แบบทดสอบเรื่อง ประโยค หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (๑๐ คะแนน) ได้ ๘ คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่าน

๑. ข้อใดเป็นประโยค

- ก. อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ข. ชามก๋วยเตี๋ยวใบใหญ่ ค. ไก่ขัน ง. ข้างกระถางต้นไม้

๒. ข้อใดต่างจากข้ออื่น

- ก. สุนัขวิ่ง ข. ปลาหวายน้ำ ค. คุณพ่อร้องเพลง ง. พี่เลี้ยงน้อง

๓. ประโยคข้อใดมี ๓ ส่วน

- ก. นาฬิกาเดิน ข. แมวกินปลา ค. แจกกันแตกละเอียด ง. หนังสือตก

๔. ประโยคใดต่างจากข้ออื่น

- ก. ฉันไปเที่ยวกับครอบครัว ค. น้องทำการบ้าน
ข. แพรวและพลอยไปว่ายน้ำ ง. ชาวบ้านช่วยกันขุดดิน

๕. ประโยคชนิดใดมีประโยคย่อย

- ก. ประโยคสามัญ ค. ประโยคเดียว
ข. ประโยครวม ง. ประโยคซ้อน

๖. ข้อใดต่างจากข้ออื่น

- ก. จินตหราและสมพรไปชมภาพยนตร์
ข. จินตหราทานข้าวแล้วทานไอศกรีม
ค. สมพรชอบทานก๋วยเตี๋ยวและซ่าหริ่ม
ง. ไม่สมพรก็จินตหราต้องจองตั๋วชมภาพยนตร์ล่วงหน้า ๒ วัน

๗. ข้อใดคือกลุ่มคำ

- ก. เทียนไขสีเหลืองเล่มใหญ่เล่ม ค. แชมพูสระผมขวดสีน้ำตาลแตก
ข. รองเท้าหนังสีน้ำตาลแดง ง. ดอกทานตะวันกำลังบาน

๘. ข้อใดต่างจากข้ออื่น

- ก. วิ่งไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว ค. สมุดจดการบ้านของนักเรียน
ข. แกงเขียวหวานลูกชิ้นปลากราย ง. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๙. ข้อใดต่างจากข้ออื่น

- ก. นอนอยู่ในห้องรับแขก ค. นั่งขัดสมาธิอยู่หน้าโทรทัศน์
ข. กินข้าวหน้าเบ็ดกับคุณแม่ ง. ที่ห้างสรรพสินค้าเปิดใหม่ใกล้บ้าน

๑๐. ข้อใดคือนามวลี

- ก. สวมรองเท้าผ้าใบยี่ห้อดัง ค. ท่านผู้ปกครองที่เคารพทุกท่าน
ข. โอ้ หายห่วงไป ง. งานอดิเรกประจำวันหยุด

เฉลยแบบทดสอบเรื่อง ประโยค หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ๒๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (๑๐ คะแนน) ได้ ๘ คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่าน

เฉลย

- ข้อ ๑ ค
- ข้อ ๒ ง
- ข้อ ๓ ข
- ข้อ ๔ ข
- ข้อ ๕ ง
- ข้อ ๖ ง
- ข้อ ๗ ข
- ข้อ ๘ ก
- ข้อ ๙ ง
- ข้อ ๑๐ ง

ใบความรู้เรื่อง ประโยคไทยใช้ให้ถูก หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคในภาษาไทย จำแนกตามโครงสร้างมี ๓ ชนิด

๑. ประโยคสามัญญ หมายถึง ประโยคที่มีใจความเดียว ซึ่งจะมีบทประธานและบทแสดงอย่างละหนึ่งเดียวเท่านั้น อาจมีกริยาหลักเพียงกริยาเดียวหรือกริยาหลักหลายกริยาก็ได้แต่มีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว ไม่มีคำเชื่อมประโยค

ประโยคสามัญญแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด

๑.๑ ประโยคสามัญญกริยาหลักกริยาเดียว เช่น

มาลีกำลังรดน้ำต้นไม้ เขาหัวเราะ ม้าวิ่ง สุเมธอ่านหนังสือพิมพ์ วันนี้เขาคงจะมาที่บ้านฉัน

๑.๒ ประโยคสามัญญกริยาหลักประเภทกริยาเรียง เช่น

ตำรวจวิ่งไล่จับผู้ร้าย ชาตรีขับรถข้ามสะพาน แมววิ่งไล่จับหนู ราตรีพับผ้าเก็บไว้ในตู้

๒. ประโยครวม หมายถึง ประโยคที่มีประโยคสามัญญตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยมีคำสันธานเชื่อมประโยค เพื่อให้ได้ใจความติดต่อกันเป็นประโยคเดียวกัน ถ้าประธานหรือกริยาของประโยคเป็นความเดียวกันก็อาจละได้ แบ่งเป็น ๔ ชนิด คือ

๒.๑ ประโยครวมที่มีใจความคล้ายตามกัน ใช้คำสันธานเชื่อมประโยค และ กับ ทั้ง...แต่ ถ้า... จึง พอ...ก็ เมื่อ...ก็ แล้ว...จึง แล้ว...ก็ เช่น

มาลีและรัตติกาลกำลังทำแบบฝึกหัด ทั้งเขาและเธอต่างก็ตั้งใจเรียน

พอฉันทำการบ้านเสร็จจรวูตก็มาถึงบ้านฉัน ถ้าฉันสอบได้คะแนนดีคุณพ่อก็จะให้รางวัลแก่ฉัน

๒.๒ ประโยครวมที่มีใจความขัดแย้งกัน ใช้คำสันธานเชื่อมประโยค แต่ แต่ทว่า ถึง...ก็ ทั้งที่...ก็ กว่า...ก็ แม้ว่า...ก็ แม้...ก็ เช่น

น้องชอบวิชาวิทยาศาสตร์แต่ฉันชอบวิชาภาษาไทย สมบัติชอบทุเรียนส่วนสมชายชอบมังคุด

ถึงฝนจะตกเพียงใดเราก็จะไปให้ได้ กว่าเขาจะมาถึงบ้านแม่ก็ปิดประตูแล้ว

๒.๓ ประโยครวมที่มีใจความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ใช้คำสันธานเชื่อมประโยค หรือ มิฉะนั้น ไม่เช่นนั้น มิฉะนั้น...ก็ ไม่...ก็ หรือไม่อย่างนั้น...ก็ เช่น

เธอชอบผลไม้หรือขนมหวาน เธอต้องออกกำลังกายเสมอ มิฉะนั้นจะไม่แข็งแรง

หนูต้องขยันทำงาน มิฉะนั้นเธอจะไม่มีเงิน ถ้าคุณไม่รับประทานผักก็ต้องรับประทานผลไม้

๒.๔ ประโยครวมที่มีใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน ใช้สันธานเชื่อมประโยค จึง เพราะ...จึง เพราะฉะนั้น เพราะฉะนั้น...จึง เพราะว่า ดังนั้น...จึง เช่น

เพราะมาลัยทำความดีจึงได้รับแต่สิ่งที่ดีๆ เพราะเขาขยันเรียนเขาจึงสอบได้คะแนนดี

เพราะเขาเป็นคนเก่งจึงได้รับรางวัลมากมาย

๓. ประโยคซ้อน คือ ประโยคที่ประกอบด้วยประโยคความเดียว ๒ ประโยคขึ้นไปซ้อนกันอยู่ โดยมีประโยคหนึ่งเป็นประโยคหลัก เรียกว่า มุขยประโยค และมีประโยคความเดียวอีกประโยคหนึ่งมาขยายประโยคหลัก เรียกว่า อนุประโยค ขยายส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยคหลักเพื่อให้ได้ใจความชัดเจนดี ยิ่งขึ้น ทั้งยังทำให้เนื้อความของประโยคสละสลวยยิ่งขึ้นอีกด้วย

ชนิดของประโยคความซ้อน แบ่งตามอนุประโยคที่มาขยาย แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ

๓.๑ ประโยคซ้อนที่มีนามานุประโยค คือ อนุประโยคที่ทำหน้าที่แทนนาม คือ เป็นประธาน บทกรรมและ ขยายนาม เช่น ตัวอย่างนามานุประโยคที่ยกมาต่อไปนี้ เช่น

บทประธาน : ๑. เขาพูดเช่นนี้เป็นการส่อนิสัยชั่ว
มุขยประโยค = เขาส่อนิสัยชั่ว
อนุประโยค = เขาพูดเช่นนี้

๒. คนเดินริมถนนมองดูตำรวจ
มุขยประโยค = คนมองดูตำรวจ
อนุประโยค = คนเดินริมถนน

บทกรรม : ๑. ฉันเห็นเด็กเรียนหนังสือ
มุขยประโยค = ฉันเห็นเด็ก
อนุประโยค = เด็กเรียนหนังสือ

๒. เขาพูดว่าต้นเงาะงอกขึ้นในกระถาง
มุขยประโยค = เขาพูด
อนุประโยค = ต้นเงาะงอกขึ้นในกระถาง

๓. เขาทำให้ฉันกลัวผี
มุขยประโยค = เขาทำฉัน
อนุประโยค = ฉันกลัวผี

บทขยาย : ๑. อาหารสำหรับนักเรียนเล่นละครมีอยู่ในห้อง
มุขยประโยค = อาหารมีอยู่ในห้อง
อนุประโยค = นักเรียนเล่นละคร

๒. การเงินของพ่อค้าขายของชำผิดเคืองมาก
มุขยประโยค = การเงินของเขาผิดเคือง
อนุประโยค = พ่อค้าขายของชำ

ข้อสังเกต มีข้อที่สังเกตนามานุประโยคตามตัวอย่างข้างบนนี้ให้ถือว่า คำ ว่า ให้ สำหรับ ของ เป็นบทเชื่อมประโยคที่ตามมา ข้างหลังเป็น นามานุประโยค ถ้าสรรกรมกริยา (กริยาที่ต้องการกรรม) ที่อยู่ข้างหน้า คำ ว่า ให้ นั้นไม่มีกรรมมารับได้ความสมบูรณ์แล้ว ประโยคที่อยู่หลังคำ ว่าหรือ ให้ นั้นต้องเป็น วิเศษณานุประโยค

๓.๒ ประโยคซ้อนที่มีคุณาประโยค คือ อนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายคำ นาม สรรพนาม ในमुखยประโยค โดยมีประพันธสรรพนาม ที่ ซึ่ง อัน เป็นบทเชื่อม เช่น

- คนที่ไม่จ่ายทรัพย์ตามสมควรยอมเหมือนฝังทรัพย์ทิ้งจมดิน
- นักเรียนที่ตั้งใจเรียนยอมประสบความสำเร็จ
- แก้วกระจกซึ่งรวมอยู่กับสุวรรณยอมเลื่อมพรายเหมือนมรกต
- บุคคลอันมีจิตสงบแล้วมีสุขในโลก

ข้อสังเกต ประโยคที่ตามหลังประพันธสรรพนาม (ที่ ซึ่ง อัน) จะเป็นคุณาประโยค

๓.๓ ประโยคซ้อนที่มีวิเศษนาประโยค คือ อนุประโยคซึ่งทำหน้าที่เป็นวิเศษณ์สำหรับขยายกริยา หรือขยายวิเศษณ์ อันเป็นส่วนหนึ่งของमुखยประโยค เช่น

- เขามาหาเมื่อฉันไม่อยู่ (ขยายกริยา มา)
- เขาดีจนฉันเกรงใจ (ขยายกริยา ดี)
- เขาพูดเสียงดังจนเพื่อน ๆ รำคาญ
- เขามาหาฉันขณะที่ฉันรดน้ำต้นไม้
- หมองูตายเพราะงูกัด (ขยายกริยา ตาย)

ข้อคิดเห็น คือ ประโยคที่มีใจความสำคัญเป็นประโยคหลักและมีประโยคย่อยแทรกอยู่ด้วย ประโยคย่อยนี้ทำหน้าที่ขยายคำนาม (ขึ้นต้นด้วย คำเชื่อม ที่ ซึ่ง อัน) หรือคำกริยา (ขึ้นต้นด้วย คำเชื่อม เมื่อ จน เพื่อ ตั้งแต่ เพราะ ฯลฯ) ในประโยคหลัก

ใบความรู้เรื่อง ประโยคซับซ้อน หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคซับซ้อน

ประโยคที่ซับซ้อน คือ การนำรูปประโยค ทั้งประโยคสามัญ ประโยคกรรมและประโยคซ้อนมาขยายความให้ซับซ้อนยิ่งขึ้น

ประโยคซับซ้อนเกิดจากประโยคที่แบ่งเป็นประโยคสามัญ ประโยคกรรม และประโยคซ้อน จากประโยคทั้ง๓นี้เพิ่มคำขยายหรือข้อความขยาย การรวมประโยคดังกล่าวเข้าด้วยกันทำให้กลายเป็นประโยคซับซ้อนขึ้น แต่สามารถสื่อสารชัดเจนและสละสลวย เพิ่มข้อความขยาย โดยมีหลักสำคัญ ดังนี้

๑. ตำแหน่งคำขยายในประโยค

การขยายความในประโยคภาษาไทยนั้น ส่วนขยายจะอยู่ด้านหลังข้อความที่จะไปขยาย เช่น

• ตำรวจจำนวนห้าร้อยประจำสถานีตำรวจนครเชียงใหม่จับผู้ค้ายาบ้ารายใหญ่ที่ทางการเคยทราบเบาะแสมาก่อนได้เมื่อเข้าตอนสายวันอาทิตย์ที่ ๒๑ เดือนนี้เอง

ประโยคนี้อธิบาย คือ ตำรวจ

ส่วนขยาย คือ จำนวนห้าร้อยประจำสถานีตำรวจนครเชียงใหม่

ตัวแสดงหรือคำกริยา คือ จับ

ส่วนขยาย คือ ได้เมื่อเข้าตอนสายวันอาทิตย์ที่ ๒๑ เดือนนี้เอง

คำขยายกริยาเรียงไว้หลังกรรม หรือส่วนขยายกรรมเสมอ

กรรมในประโยคนี้อธิบาย คือ ผู้ค้ายาบ้า

และส่วนขยายกรรม คือ รายใหญ่ที่ทางการเคยทราบเบาะแสมาก่อน

มีข้อสังเกตอย่างหนึ่ง คือ ส่วนขยายกริยาที่บอกช่วงเวลาสามารถนำไปเรียงหน้าประธานในประโยคได้ด้วยประโยคข้างต้นนี้เปลี่ยนแปลงได้ คือ

• เมื่อตอนสายวันอาทิตย์ที่ ๒๑ เดือนนี้เอง ตำรวจจำนวนห้าร้อยประจำสถานีตำรวจนครเชียงใหม่ จับผู้ค้ายาบ้ารายใหญ่ที่ทางการทราบเบาะแสมาก่อน

๒. ข้อระมัดระวังการวางคำขยาย

การเรียงคำขยายเพื่อไม่ให้ความกำกวม หรือความคลาดเคลื่อน เพื่อสื่อสารได้ชัดเจน ควรให้คำขยายอยู่ใกล้กับคำที่จะไปขยาย ถ้าไม่เป็นเช่นนี้แล้วจะมีผลดังกล่าว เช่น

• ผู้หญิงที่อุ้มลูกหมาหน้าตาคลายคุณเพิ่งเดินออกไปเมื่อครู่นี้เอง

แก้เป็น ผู้หญิงหน้าตาคลายคุณที่อุ้มลูกหมาเพิ่งเดินออกไปเมื่อครู่นี้เอง

• หนังสือพิมพ์เป็นยามเฝ้ารัฐบาลที่ดี

แก้เป็น หนังสือพิมพ์ที่ดีเป็นยามเฝ้ารัฐบาล

ประโยคสามัญที่ซับซ้อน

ประโยคสามัญที่ซับซ้อนสามารถทำได้ ดังนี้

๑. ความซับซ้อนในภาคประธาน ตัวประธานมีส่วนขยายที่เป็นคำและกลุ่มคำทำให้ประโยคสามัญมีข้อความซับซ้อนขึ้น

๑.๑ ประธานที่ขีดเส้นใต้ เป็นคำนำหน้าด้วยการหรือความ หรือคำอาการนาม ตามด้วยส่วนขยาย เช่น

• การเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวยามค่ำคืนทำให้พบดาวดวงใหม่

• ความขยันหมั่นเพียรอย่างยิ่งยวดเป็นผลให้ถึงจุดหมายปลายทาง

๑.๒ ประธานที่ขีดเส้นใต้มีคำและกลุ่มคำขยายประธาน ทำให้ความซับซ้อนเพิ่มขึ้น เช่น

- บ้านพักคนงานบริษัทหลังใหม่บนเนินเขาสร้างเสร็จแล้ว
- รถเมล์สาย ๔๐ คันสีแดงเข้มคาดสีเหลืองวิ่งเร็วมาก

๒. ความซับซ้อนในภาคแสดง

๒.๑ มีคำกริยาเป็นกลุ่มคำหลายคำ เช่น

- กระรอกตัวนั้นกระโดดไปที่ผลมะพร้าว มันพยายาม กัด ทะทะ เคี้ยว และกลืนกินเนื้อมะพร้าวอย่างเอร็ดอร่อย
- คนปากลุ่มนั้นต่างกระโดดโลดเต้นร่ายรำและร้องเพลงไปตามจังหวะกลอง

๒.๒ มีคำกริยาเป็นส่วนขยายอยู่หลายแห่งในประโยค เช่น

- นักเรียนต่างขยันเตรียมตัวสอบไล่โดยทบทวนตำราอ่านเนื้อหาและสรุปประเด็นพร้อมทั้งท่องจำอย่างเข้าใจ
- เขาพยายามพายเรือลำเล็ก ๆ มาทางริมสระน้ำโดยไม่รีบร้อนนัก

ข้อควรระมัดระวังประการหนึ่ง ในประโยคมีประธานอย่างเดียว แต่คำกริยาประกอบหลายอย่าง ต้องใช้วิภาคสรรพนาม คือ คำว่าบ้าง หรือบาง มาช่วยเช่น

- ผู้โดยสารเข้าคิวกันซื้อตั๋วออกกันขึ้นรถมองหาผู้นัดหมายและชื่อของฝากญาติมิตร
 แก่เป็นผู้โดยสารเข้าคิวกันซื้อตั๋วบ้างออกกันขึ้นรถบ้างมองหาคู่นัดหมายและบ้างชื่อของฝากญาติมิตร
 วิภาคสรรพนาม คือ บ้าง ได้แก่ ผู้โดยสารนั่นเอง และทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคสั้น ๆ ดังกล่าว

ประโยครวมที่ซับซ้อน

ประโยครวมที่ซับซ้อน คือ ประโยครวมที่มีส่วนขยายเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีประโยคซ้อนกันหลายชั้น เช่น

- ปรีชาไม่ชอบเล่นฟุตบอลแต่เขาชอบพนันฟุตบอลดังนั้นเขามีปัญหาเรื่องการเงินและในที่สุดปรีชาหยุดการเรียนไปอย่างน่าเสียดาย
 “ดังนั้น” เป็นคำสันธานเชื่อมประโยคความรวมทั้ง ๒ คู่เข้าด้วยกัน
- บุญยืนเป็นเด็กกำพร้าพ่อแม่ ฉันทจึงรับเขามาเลี้ยงดูด้วยความรักและส่งบุญยืนเรียนหนังสือแต่ภายหลัง เด็กคนนี้ขาดความเชื่อฟังฉันทและไปคบเพื่อนที่เลวดังนั้นเขาจึงติดยาเสพติดไปเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง
 “แต่” เป็นคำสันธานเชื่อมประโยคความรวมทั้งหมด

ประโยคซ้อนที่ซับซ้อน

ประโยคซ้อนที่ซับซ้อน เช่น

- ประเสริฐเดินทางไปสงขลาโดยรถด่วนสายใต้ขบวนยาวเหยียดเพราะช่วงนั้นเป็นเทศกาลสงกรานต์ที่ทุกคนพากันเดินทางท่องเที่ยว
 “เพราะ” เป็นคำสันธานเชื่อมระหว่างประโยคซ้อนเข้าด้วยกัน
 ประโยคที่ซับซ้อน ประกอบด้วย ประโยคสามัญและประโยคซ้อน
- พระราชาองค์นี้ทรงทศพิธราชธรรมดียิ่ง ดังนั้นราษฎรจึงรักพระองค์จนพวกเขาสละชีพเพื่อพระองค์ได้
 ประโยคสามัญ = พระราชาองค์นี้ทรงทศพิธราชธรรมดียิ่ง
 ประโยคซ้อน = ราษฎรจึงรักพระองค์จนพวกเขาสละชีพเพื่อพระองค์
 คำเชื่อมระหว่างประโยคสามัญและประโยคซ้อน = ดังนั้น

ใบงานเรื่อง การสร้างประโยคซับซ้อน หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำสั่ง ให้นักเรียนทำประโยคต่อไปนี้ให้เป็นประโยคซับซ้อนยิ่งขึ้น

๑. ข้าวในนากำลังสุก

.....

๒. เสือดำทุ่งใหญ่นเรศวรถูกฆ่าตาย

.....

๓. พ่อหรือแม่ที่จะมารับลูกสาว

.....

๔. เสือกันฝนขายดีเพราะเริ่มเข้าฤดูฝน

.....

๕. ลูกสุนัขวิ่งเล่น

.....

๖. โต๊ะล้ม

.....

๗. คุณครูตรวจข้อสอบ

.....

๘. น้องสาวไปเชียงใหม่หรือเชียงราย

.....

๙. พ่อทานข้าวเย็นแล้วก็ทานยาหลังอาหาร

.....

๑๐. เจ้าหน้าที่อนุญาตให้ถ่ายภาพได้

.....

เฉลยใบงานเรื่อง การสร้างประโยคซับซ้อน หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑. ข้าวพันธ์ กข.๑ ปทุมธานีในนาของคุณลุงข้างบ้านกำลังสุกสีเหลืองเต็มทุ่งนา
๒. เสื้อดำฟุ้งใหญ่บนเรศวรตัวใหญ่ที่เพิ่งค้นพบเมื่อปีที่แล้วถูกพรานป่าฆ่าตายโดยไม่ได้ตั้งใจ
๓. พ่อของนวลอนงค์หรือแม่ของน้องปลายฟ้าที่จะมารับลูกสาวของคุณครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๓
๔. เสื้อกันฝนที่ทำจากพลาสติกหนาสีลูกกวาดกำลังขายดีมากเพราะเริ่มเข้าฤดูฝนเร็วกว่าทุกปีที่ผ่านมา
๕. ลูกสุนัขพันธ์บางแก้วสีน้ำตาลดำกำลังวิ่งเล่นอยู่กับเจ้าของอย่างสนุกสนาน
๖. โต๊ะไม้สีน้ำตาลตัวใหญ่ห้องประชุมของหมวดภาษาไทยล้มลงตั้งแต่วานเย็น
๗. คุณครูผู้สอนประจำวิชาภาษาไทยชั้น ม.๓ กำลังตรวจสอบวัดผลกลางภาคเรียนวิชาภาษาไทยอย่างขะมักเขม้น
๘. น้องสาวคนสุดท้ายของศุภันท์เจ้าของร้านขายขนมไทยในตลาดประจำอำเภอไปเที่ยวที่จังหวัดหรือจังหวัดเชียงรายเมื่อวานนี้
๙. พ่อของภรรยาพี่ชาย รับประทานข้าวเย็นที่ริมระเบียง แล้วก็รับประทานยาแก้ไข้หลังอาหาร
๑๐. เจ้าหน้าที่ประจำหอสมุดอนุญาตให้ถ่ายภาพภายในห้องหนังสือได้

(อยู่ในดุลยพินิจของคุณครู)

ใบงานเรื่อง เขียนประโยคซับซ้อน หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนสืบค้นประโยคซับซ้อนที่พบในเรื่อง เปิงสงกรานต์ ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคสามัญซับซ้อน

.....
การวิเคราะห์ประโยค
.....
.....
.....

ประโยครวมซับซ้อน

.....
การวิเคราะห์ประโยค
.....
.....
.....

ประโยคซ้อนซับซ้อน

.....
การวิเคราะห์ประโยค
.....
.....
.....

ใบงานเรื่อง เขียนประโยคซับซ้อน หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนสืบค้นประโยคซับซ้อนที่พบในเรื่อง เปิงสภกรานต์ ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคสามัญซับซ้อน

๑. การนำข้าวแช่ถวายพระที่วัดตลอดระยะเวลาสงกรานต์ทั้ง ๓ วัน

การวิเคราะห์ประโยค การนำข้าวแช่เป็นประธานของประโยค ถวายเป็นกริยาหลักของประโยค พระเป็นกรรม ที่วัดตลอดระยะเวลาสงกรานต์ทั้ง ๓ วันเป็นส่วนขยายกรรมของประโยค

๒. เศรษฐีผู้หนึ่งมีทรัพย์สมบัติแก้วแหวนเงินทอง

การวิเคราะห์ประโยค เศรษฐีเป็นประธานของประโยค มีเป็นกริยาหลักของประโยค ทรัพย์เป็นกรรมของประโยค ผู้หนึ่งเป็นส่วนขยายประธานของประโยค สมบัติแก้วแหวนเงินทองเป็นส่วนขยายกรรมของประโยค

ประโยครวมซับซ้อน

๑. นางทุงชะ นางรากษส นางโคราค นางกริณี นางมณฑา นางกิมิทา และนางมโหทรจะผลัดเปลี่ยนเวียนกัน นำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

การวิเคราะห์ประโยค มี ๗ ประโยคย่อย โดยมีคำสันธานคือ และ

ประโยคที่ ๑ คือ นางทุงชะจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันนำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

ประโยคที่ ๒ คือ นางรากษสจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันนำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

ประโยคที่ ๓ คือ นางโคราคจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันนำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

ประโยคที่ ๔ คือ นางกริณีจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันนำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

ประโยคที่ ๕ คือ นางมณฑาจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันนำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

ประโยคที่ ๖ คือ นางกิมิทาจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันนำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

ประโยคที่ ๗ คือ นางมโหทรจะผลัดเปลี่ยนเวียนกันนำเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่แหนรอบเขาพระสุเมรุปีละครั้ง

ประโยคซ้อนซับซ้อน

๑. เศรษฐีบงการบ่าวไพร่ให้จัดเครื่องบวงสรวงสังเวทพระไท่ซึ่งสิงสถิตอยู่ ณ ต้นไทรใหญ่ริมน้ำ

การวิเคราะห์ประโยค เศรษฐีบงการบ่าวไพร่ เป็นนุชยประโยค (ประโยคหลัก)

ให้จัดเครื่องบวงสรวงสังเวชพระไตรซึ่งสิงสถิตอยู่ ณ ต้นไทรใหญ่ริมน้ำ เป็นอนุประโยค (ประโยคย่อย)
และคำว่า พระไตร มีอนุประโยคคือ สิงสถิตอยู่ ณ ต้นไทรใหญ่ริมน้ำ ขยายตามลำดับ

ใบความรู้ เรื่อง หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเรื่องสั้น หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย พ๓๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเรื่องสั้น

เรื่องสั้น คือ งานเขียนที่แต่งขึ้นเป็นเรื่อง มีขนาดสั้น และไม่ซับซ้อนเหมือนงานเขียนประเภทนวนิยาย แต่ก็ไม่ใช่นวนิยายขนาดสั้น หรือการย่อนวนิยายให้สั้นลง

ลักษณะเรื่องสั้น

- ๑) มีขนาดสั้นและมุ่งเสนอแนวคิดเพียงอย่างเดียว
- ๒) มีโครงเรื่องสนุก รั้าใจติดตาม
- ๓) มีการดำเนินเรื่องในช่วงระยะเวลาสั้น
- ๔) มีตัวละครสำคัญน้อยตัว
- ๕) มีการสร้างฉาก บรรยากาศ บทสนทนา และองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วยภาษาและกลวิธีการแต่งที่กระชับ รัดกุม และทำให้เรื่องสมจริง

การพิจารณาแนวคิดสำคัญของเรื่องสั้น

การอ่านเรื่องสั้นนอกจากจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว คุณค่าของเรื่องสั้นยังอยู่ที่แนวคิดสำคัญ หรือแก่นเรื่อง ซึ่งผู้แต่งไม่ได้บอกกล่าวไว้ตรง ๆ ผู้อ่านต้องพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

- ๑) ชื่อเรื่อง นับเป็นจุดชี้แนะหัวใจของเรื่องสั้น บางเรื่องตั้งชื่อให้เห็นแก่นเรื่องอย่างชัดเจน
- ๒) พิจารณาจากข้อขัดแย้งของเรื่อง แล้วติดตามการคลี่คลายของข้อขัดแย้งว่าสิ้นสุดลงอย่างไร จะช่วยชี้ให้เห็นแก่นเรื่องได้ชัดเจน
- ๓) สรุปสาระสำคัญ โดยการตอบคำถามให้ได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และทำไม ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้อ่านจับใจความของเรื่องได้แล้ว ยังเป็นจุดชี้ให้เห็นแก่นเรื่องหรือแนวคิดสำคัญได้
- ๔) ภูมิหลัง การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและเหตุการณ์ในเรื่องจะช่วยให้เข้าใจเรื่องสั้นนั้นได้ดียิ่งขึ้น
- ๕) น้ำเสียงหรือทางเสียงของผู้แต่ง บางครั้งผู้แต่งไม่ได้นำเสนอโดยตรงไปตรงมา อาจนำเสนอในลักษณะเสียดสี เหน็บแนม ประชดประชัน เป็นต้น การจับน้ำเสียงของผู้แต่งได้จะช่วยให้อ่านจับใจความสำคัญของเรื่องและค้นหาแก่นเรื่องได้

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

๑) แนวคิดหรือแก่นเรื่อง (Theme) คือสาระสำคัญที่ผู้เขียนตั้งใจจะบอกแก่ผู้อ่าน เป็นแนวคิดหลักเพียงแนวคิดเดียวของเรื่อง ผู้เขียนอาจจะบอกแนวคิดตรง ๆ โดยผ่าน “ปาก” ของตัวละครตัวใดตัวหนึ่งในเรื่อง แนวคิดของเรื่องสั้นบางเรื่อง ผู้เขียนอาจไม่ได้บอกโดยตรง ผู้อ่านจะต้องค้นหาจากการตีความตามเรื่อง ตามพฤติกรรมของตัวละคร และตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๒) โครงเรื่อง (Plot) คือเค้าโครงของการดำเนินเรื่องที่ผู้ประพันธ์กำหนดขึ้น รวมทั้งพฤติกรรมของตัวละคร และเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินเรื่องมีความเกี่ยวพันกัน โครงเรื่องของเรื่องสั้นจะชัดเจน ไม่ซับซ้อนเหมือนนวนิยาย ซึ่งมีโครงเรื่องย่อย (sub plot) ซ้อนอยู่ในโครงเรื่องใหญ่อีก

๓) ตัวละคร (Characters) และบทสนทนา (Dialogue)

ตัวละคร คือ ผู้ที่แสดงบทบาทหรือพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับโครงเรื่องและแนวคิดของเรื่อง ตัวละครเหล่านี้อาจเป็นมนุษย์ สัตว์ หรือสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต้นไม้ ฯลฯ

ส่วนบทสนทนา (Dialogue) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเห็นลักษณะของตัวละครและการดำเนินเรื่องชัดเจนและสมจริงยิ่งขึ้น

บทสนทนาจะช่วยให้เนื้อเรื่องมีความสมจริงมากขึ้น เนื่องจากบทสนทนาจะต้องสร้างให้ตรงกับลักษณะของตัวละคร คือ ตามฐานะ การศึกษา อุปนิสัย และสภาพความเป็นอยู่ ประกติจะแยกบทสนทนาออกมาจากบทบรรยาย

๔) ฉาก (Setting) คือ สถานที่ เวลา และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เหตุการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้น ฉากจะช่วยให้ผู้เขียนกำหนดเวลา สถานที่ บรรยากาศได้ตรงตามเนื้อเรื่อง ทำให้เรื่องสมจริงมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร และฉาก เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญในการเขียนเรื่องสั้น

ใบงานเรื่อง เรื่องสั้นซีไรต์เรื่อง ชื่นไหมผืนเก่า ๆ หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่องสั้น เรื่อง ชื่นไหมผืนเก่า ๆ

“แม่เอ๊ย แม่... แม่เอ๊ย...”

“อะไรกัน เอ็งทำไมตาลืตาเหลือกมา ไอ้เปี้ยก”

“เขามาหาซื้อชื่นเก่า เขาว่าถ้าไม่อยากขาย ก็แลกกะชื่นผืนใหม่ ๆ ก็ได้!”

ลูกชายคนเล็กวิ่งตาลืตาเหลือกมาทั้ง ๆ ยังหอบกระเส้ารับรายงานแม่

“อยู่ไหน ที่เอ็งว่าจริงเปลววะ ”

“ จริง ๆ แม่ โนนอยู่ตรงโน้นไง!”

ไม่รีรอ ลูกชายตัวกะเปี้ยกลากแขนแม่ไปที่รถกระบะคันหนึ่งที่จอดอยู่ตรงปากทางเข้าหมู่บ้าน

ซึ่งมีกลุ่มชาวบ้านกำลังมุงกันเต็มราวกับมีงานบุญ

นานแล้วที่แม่ไม่ได้ซื้อชื่นผืนใหม่ใส่เหมือนชาวบ้านชาวเมืองเขา

แม่คิดว่าตัวเองนั้นแก่ชรามากแล้ว ใส่อะไรก็ได้ ๆ ไป

เก็บเงินไว้ซื้อให้ลูกเต้าใส่ และส่งเสริมให้ลูกได้เล่าได้เรียนหนังสือหนังสือหาดีกว่า

เรื่องนี้ลูกสาวคนโตก็เคยเตือนออกบ่อย่าไปว่า

“ แม่ควรจะซื้อชื่นผืนใหม่ ๆ มาใช้สักผืนนะ!”

ลูกสาวคนโตชื่อ “นวล” กำลังเรียนที่โรงเรียนวิจิตรกรรมปีสุดท้าย

ส่วนลูกชายคนเล็กก็เรียนโรงเรียนประถม

เมื่อพูดถึงนวลนี่ก็เกือบจะถึงเดือนแล้วที่ยังไม่เห็นหน้ากลับมาเยี่ยมบ้าน

ตามปกติ นวลจะกลับมาเยี่ยมแม่ทุกอาทิตย์ หรือถ้านานหน่อยก็ไม่เกินสองอาทิตย์

นวลมันก็จะกลับมาเยี่ยมบ้านทีหนึ่ง

แม่สังเกตดูชื่นผืนใหม่ ๆ ที่เพื่อนบ้านกำลังเลือก พลังนี้ถึงคำพูดของลูกสาว

แล้วทำให้รู้สึกหัวใจสดชื่นขึ้นมาทันที

แม่พินิจดูดี ๆ แล้วเห็นว่า ชื่นไหมที่ชาวบ้านเอามาขายหรือแลกเปลี่ยนกับชื่นผืนใหม่นั้น

มันเก่ามาก เก่าจนขาดก็มี

แม่ตัดสินใจกลับบ้าน เปิดเอาชื่นไหมผืนเก่า ๆ ออกมาจากหีบ

ชื่นผืนนี้เป็นชื่นที่แม่ของแม่เป็นคนทอและเอามาฝาก

ถึงมันจะเก่าก็ยังไม่ขาด ยังดูเป็นเงางาม

แม่เคยสวมใส่แต่ครั้งยังเป็นสาว พอได้สามีก็เอาเก็บไว้ในหีบและไม่เคยใส่มันอีกเลย

แม้แต่ลูกทั้งสองคนก็ไม่เคยรู้ด้วยซ้ำว่าแม่มีชื่นผืนนี้

แม่ถือผ้ากลับมาหาพ่อค้าเร่ มีเพื่อนบ้านหลายคนทยอยกันเอาผ้าชื่นเก่ามาแลกผืนใหม่

พ่อค้าเร่มองผ้าชื่นที่แม่ถือมา แล้วพูดว่า

“ผืนนี้ยังไม่ขาด แต่เก่ามากแล้ว ขอสามพันกีบ ขายนี่ย”

“ไม่ขาย! แม่ไม่ขาย แม่ขอเปลี่ยนกับชื่นผืนใหม่”

“ราคาชิ้นผืนใหม่นี้สีพันกิบ แต่ไม่เป็นไรหรอก ถือเสียว่าลูกขายตามนโยบายใหม่ มอบให้แม่อายเป็นพิเศษก็แล้วกัน มีลูกสาวมัยละ แม่อายนะ”

เมื่อรับเอาผ้าชิ้นผืนใหม่มาแล้ว แม่ก็ไม่ลืมกล่าวขอบอกขอบใจชายคนที่ยื่นผ้าชิ้นให้

“แม่ขอบใจพวกลูกหลานหลาย ๆ ที่เห็นออกเห็นใจคนเฒ่าคนแก่

ดีราคาชิ้นผืนเก่า ๆ เท่ากับชิ้นผืนใหม่ที่มีราคาตั้งสีพันกิบนะ”

คืนนั้น แม่นอนไม่หลับตลอดคืน แม่อายอยากให้ลูกสาวคนโตกลับมาเยี่ยมบ้านเร็ว ๆ

จะได้อวดชิ้นผืนใหม่ แม่คิดว่านวลจะต้องดีใจมากที่เห็นแม่มีชิ้นผืนใหม่ใส่

เหมือนชาวบ้านชาวเมืองแล้ว

แม่อายนึกขอบคุณคนที่มากับรถกระบะคันนั้น

เขาเข้ากั้กับคนได้ง่าย ช่างพูดช่างจาจนน่าฟัง ถึงไม่เคยเห็นหน้าค่าตากันมาก่อนก็ตาม

สมควรลดให้ก็ลด สมควรจะแจกจะแถมก็ให้

ช่างเป็นคนมีน้ำใจเหลือเกิน แม่จะต้องเล่าเรื่องนี้ให้นวลฟังอย่างแน่นอน

เมื่อถึงเย็นวันต่อมา

นวลกลับมาเยี่ยมบ้าน วันนี้รู้สึกว่ามีใบหน้าที่สุดใสผุดปกติ

จนแม่อายสงสัยว่า “หรือว่า เจ้าเปี้ยกมันแอบบอกพี่สาวมันแล้วว่าแม่ได้ชิ้นใหม่ ”

เมื่อเห็นแม่มีสีหน้าสงสัย นวลก็คิดว่าแม่ขี้ใจที่สงสัยก่อนนั้น เธอไม่ได้กลับบ้าน

นวลรีบอธิบายให้แม่เข้าใจทันทีว่า ที่เธอไม่ได้กลับมาเยี่ยมบ้าน

ก็เพราะเธอช่วยงานนิทรรศการการแสดงภาพจิตรกรรมของกระทรวง

ซึ่งบัดนี้งานดังกล่าวได้เสร็จผ่านพ้นไปแล้ว

“ ลูกยังได้นำภาพจิตรกรรมสามภาพเข้าร่วมแสดงครั้งนี้อีกด้วยนะแม่

แม่เห็นไหมว่าผู้หญิงก็สามารถมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคมได้เช่นกัน”

ครู่ต่อมา นวลได้ล้วงเอาห่อห่อหนึ่งออกมาอวดแม่

“แม่เอ๊ย... แม่ท่ายดูซิว่า ลูกได้อะไรมานี้”

แม่อายไม่เอ่ยตอบ นวลรีบเปิดห่อกระดาษนั้นออกมา จนทำให้แม่อายนั่งอึ้งตะลึงอยู่ตรงนั้น

เพราะในห่อกระดาษนั้นมีชิ้นใหม่เก่า ๆ ผืนหนึ่ง

“ลูกเห็นเขาวางขายอยู่ตลาดเช้า พอตีตอนนี้ ลูกขายภาพจิตรกรรมชิ้นแรกได้

ลูกเลยซื้อเอาชิ้นผืนนี้ สามร้อยบาทเท่านั้นเอง แถมมีคนให้ลูกตั้งสี่ร้อยบาทแล้วนะ

แม่ไม่รู้รู้อะ ถ้าเก็บเอาไว้ขายให้คนไทยอาจจะได้ถึงห้าร้อยบาทโน่นแน่ะ

แต่จะไปตีเป็นราคาก็ไม่ได้ดอกแม่ มันอยู่ที่คุณค่าทางศิลปะนั่นต่างหาก

เพราะมันเป็นศิลปะอันวิจิตรงดงาม และก็เป็มือของผู้หญิงสาวได้ประดิษฐ์

คิดสร้างสรรค์ขึ้นมา กลายเป็นสมบัติชิ้นหนึ่งของชาติลาวเรา

ที่สามารถอวดอ้างในระดับสากลได้”

“ห้าร้อยบาทของลูก มันเป็นเงินกิบเราเท่าไรละ”

แม่อายถามไม่ได้

“หนึ่งหมื่นสี่พันกิบโน้นแหละแม่ แต่ลูกไม่ขายดอก ลูกไม่ยอมให้ของดี ๆ ชิ้นนี้

สูญหายไปจากผืนดินลาว ลูกจะเก็บรักษาไว้ เก็บไว้เป็นมรดก

เป็นต้นแบบหากลูกอยากทอผ้าชิ้น ถ้าแม่อายอยากใส่ก็เอาไปใส่ได้เลยนะ

งามวิจิตรจริงๆ ดูลวดลายของมันสิ ไหมล้วนๆ ของแท้เลย ดูสิแม่”

หยาดน้ำตาของแม่ค่อยๆ เอ่อไหลซึมออกมา แม่พูดไม่ออก กัดฟัน
กลั้นความคั่งแค้นเอาไว้
แม่จำได้แม่นว่า ซิ่นไหมเก่าๆ ผืนนี้ ก่อนหน้านี้เพียงวันเดียว มันยังนอนอยู่ในหีบของแม่

.....
ผู้เขียน ชู่ฮงอะลุน แตนวิไล
เรื่อง ซิ่นไหมผืนเก่าๆ ได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดบทประพันธ์วรรณคดี
จัดโดยวารสารวรรณศิลป์ ปี ๑๙๙๑
และได้รับรางวัลซีไรต์หลังจากตีพิมพ์ในหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด “รอยยิ้มที่ไม่มีกลิ่นเหล้า” ปี ๒๐๐๘

ใบงานเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น วิถีไทย คุณค่าและข้อคิดที่พบในเรื่องสั้น
เรื่อง ชื่นไหมผืนเก่า ๆ หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ชื่นไหมผืนเก่า ๆ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น วิถีไทย คุณค่าและข้อคิดที่พบ

แนวการวิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง ชื่นไหมผืนเก่า ๆ

๑. แนวคิด

๒. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

๒.๑ การเปิดเรื่อง

๒.๒ การดำเนินเรื่อง

๒.๓ การปิดเรื่อง

๓. ตัวละคร

๔. บทสนทนา

๕. ฉากและบรรยากาศ

๖. กลวิธีการเขียน/สำนวนภาษา

๗. วิถีไทยที่พบในเรื่องสั้นเรื่อง ชื่นไหมผืนเก่า ๆ

๘. คุณค่าข้อคิดที่นำไปประยุกต์ใช้ (ด้านวรรณคดี/เนื้อหา/สังคม/การนำไปใช้)

เฉลยใบงานเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น วิถีไทย คุณค่าและข้อคิดที่พบในเรื่องสั้น
เรื่อง ชื่นใหม่ผืนเก่า ๆ หน่วยที่ ๔ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย พ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้นเรื่อง ชื่นใหม่ผืนเก่า ๆ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องสั้น วิถีไทย คุณค่าและข้อคิดที่พบ

แนวการวิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง ชื่นใหม่ผืนเก่า ๆ

๑. แนวคิด ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านควรอย่างยิ่งที่จะอนุรักษ์ไว้ ไม่ควรละทิ้งหรือเพิกเฉยแต่ควรภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของเรา

๒. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

แม่นำชื่นใหม่เก่า ๆ ไปขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อและแลกเปลี่ยนเป็นผ้าชื่นผืนใหม่ แม่ดีใจมากที่มีผ้าชื่นผืนใหม่เพื่ออวดลูกสาวที่ไปเรียนจิตรกรรมที่ประเทศไทย เมื่อลูกสาวของแม่กลับมา ลูกสาวได้ซื้อชื่นใหม่ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ขายในประเทศไทยกลับมา เพราะลูกต้องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนั้นไว้ แต่เมื่อแม่เห็นชื่นใหม่ที่ลูกนำมาด้วยนั้น แม่ก็ร้องไห้ด้วยความแค้นเพราะจำได้ว่าชื่นใหม่ที่ลูกนำมาให้นั้นเป็นชื่นใหม่ผืนเก่า ๆ ที่แม่ได้ขายให้กับพ่อค้าเมื่อวาน

๒.๑ การเปิดเรื่อง เปิดเรื่องด้วยบทสนทนาของลูกชายที่สร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่าน

๒.๒ การดำเนินเรื่อง ดำเนินเรื่องด้วยบทสนทนาของตัวละคร มีบทบรรยายแทรกบ้าง

๒.๓ การปิดเรื่อง ปิดเรื่องแบบหักมุม กระตุ้นให้ผู้อ่านถกคิดและให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน

๓. ตัวละคร

ตัวละครในเรื่องมี ๔ ตัว คือ แม่ ลูกชายของแม่ ลูกสาวของแม่ (นวล) พ่อค้า ซึ่งตัวละครที่มีบทบาทต่อการดำเนินเรื่องมากที่สุด คือ แม่

แม่ เป็นตัวละครกลม กล่าวคือ เป็นตัวละครที่ยึดติดกับระบบทุนนิยม นิยมสิ่งของใหม่ ๆ แต่ไม่รู้จักรักษาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของเรา แต่เมื่อพบผ้าชื่นใหม่เก่า ๆ ของตนเอง และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของลูกด้วยแล้ว กลับทำให้แม่สะเทือนใจและถกคิดใหม่ได้

ลูกสาวของแม่ (นวล) คือ เป็นตัวละครที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ชื่นชอบและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนั้น

๔. บทสนทนา

เรื่องสั้นนี้ใช้บทสนทนาในการดำเนินเรื่อง มีบทบรรยายแทรกอยู่บ้าง ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินได้อย่างรวดเร็ว

๕. ฉากและบรรยากาศ

ฉากและบรรยากาศที่พบในเรื่องสั้น คือ สังคมชนบทในประเทศลาว

๖. กลวิธีการเขียน/สำนวนภาษา

มีบทสนทนาสอดแทรกบทบรรยาย การใช้ภาษาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ดี

๗. วิถีไทยที่พบในเรื่องสั้นเรื่อง ชื่นใหม่ผืนเก่า ๆ

ศิลปวัฒนธรรมเกี่ยวกับการประดิษฐ์ลวดลายผ้าชื่นพื้นบ้าน

๘. คุณค่าข้อคิดที่นำไปประยุกต์ใช้ (ด้านวรรณคดี/เนื้อหา/สังคม/การนำไปใช้)

ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านนั้น เราควรภาคภูมิใจและอนุรักษ์ไว้ให้นานเท่านาน

แบบทดสอบ เรื่องสั้น

๑. เรื่องสั้นไทยมีพัฒนาการมาจากข้อใด

- ก. นวนิยาย ข. ร้อยกรอง ค. บทความ ง. นิทานนิยาย

๒. องค์ประกอบใดของเรื่องสั้นที่หมายถึงข้อคิดสำคัญหรือข้อคิดหลักของเรื่อง

- ก. แก่นเรื่อง ข. โครงเรื่อง ค. กลวิธีการแต่ง ง. บทสนทนา

๓. การสร้างเรื่องราวหรือเหตุการณ์อย่างคร่าว ๆ ให้ต่อเนื่องเป็น เหตุเป็นผลต่อกัน สร้างความขัดแย้ง หรือปมปัญหา เพื่อให้เรื่องดำเนินไปได้ คือองค์ประกอบใดของเรื่องสั้น

- ก. แก่นเรื่อง ข. โครงเรื่อง ค. ตัวละคร ง. กลวิธีการแต่ง

๔. ข้อใดให้คำจำกัดความของคำว่า เรื่องสั้น ได้ถูกต้อง *

- ก. เรื่องที่มีโครงเรื่องไม่ซับซ้อนและมีแนวคิดเดียว
ข. ตัวละครน้อย ดำเนินเรื่องรวดเร็ว กระชับ
ค. ปิดเรื่องโดยการหักมุมที่ผู้อ่านไม่คาดคิด
ง. ถูกทุกข้อ

๕. เรื่องสั้นจะสมบูรณ์ต้องมีองค์ประกอบของเรื่องตรงกับข้อใดมากที่สุด *

- ก. การดำเนินเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร บทสนทนา ฉาก กลวิธีการดำเนินเรื่อง ภาษา
ข. การเปิดเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร บทสนทนา การบรรยายฉาก ภาษา
ค. การเปิดเรื่อง ตัวละคร กลวิธีการดำเนินเรื่อง บทสนทนา การปิดเรื่อง
ง. การนำเสนอ พฤติกรรมตัวละคร เวลา บทสนทนา ภาษา การปิดเรื่อง